

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółka Akcyjna w G.

z udziałem W. T. i Skarbu Państwa – Starosty (...) i Ministra (...)

o zasiedzenie służebności

postanawia:

1. stwierdzić, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z dniem 25 marca 1986 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) obejmującą działkę oznaczoną numerem (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na prawie do lokalizacji i korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV, oznaczonej na mapie sytuacyjnej do zasiedzenia służebności sporządzonej przez biegłego geodetę R. J. wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 4 listopada 2016 r. za numerem P. (...).2016. (...) oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez wszystkie podmioty i osoby, którymi się posługuje podmiot będący właścicielem tych urządzeń w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem,

2. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (KRS (...)) nabyła przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2006 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) obejmującą działkę oznaczoną numerem (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na prawie do lokalizacji i korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z urządzeń energetycznych w postaci odcinków napowietrznych linii energetycznych średniego napięcia 15 kV wspartych na osadzonych w gruncie słupach, oznaczonych na mapie sytuacyjnej do zasiedzenia służebności sporządzonej przez biegłego geodetę R. J. wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 4 listopada 2016 r. za numerem P. (...).2016. (...) oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem,

3. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (KRS (...)) nabyła przez zasiedzenie z dniem 6 grudnia 2010 r. służebność przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości D. gmina Ż. powiat

(...) obejmującą działkę oznaczoną numerem (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na prawie do lokalizacji i korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV wspartej na osadzonym w gruncie słupie, oznaczonej na mapie sytuacyjnej do zasiedzenia służebności sporządzonej przez biegłego geodetę R. J. wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 4 listopada 2016 r. za numerem P. (...).2016. (...) oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem,

4. stwierdzić, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (KRS (...)) nabyła przez zasiedzenie z dniem 6 grudnia 2010 r. służebność przesyłu obciążającą nieruchomość gruntową położoną w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) obejmującą działkę oznaczoną numerem (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na prawie do lokalizacji i korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonych w gruncie słupach, oznaczonej na mapie sytuacyjnej do zasiedzenia służebności sporządzonej przez biegłego geodetę R. J. wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 4 listopada 2016 r. za numerem P. (...).2016. (...) oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem,

5. stwierdzić, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

\Sygn. akt I Ns 939/15

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym dnia 28 listopada 2015 r. wnioskodawca (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie: z dniem 25 marca 1986 r. przez Skarb Państwa służebności gruntowych o treści służebności przesyłu obciążających: 1. nieruchomość położoną w miejscowości D. gm. Ż. składającą się z działki gruntu oznaczonej w Ewidencji Gruntów i Budynków numerem (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie do lokalizacji w granicach nieruchomości obciążonej urządzeniami energetycznymi w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4kV, a ponadto na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń, zgodnie z ich przeznaczeniem; a także 2. nieruchomość położoną w miejscowości D. gm. Ż. składającą się z działki gruntu oznaczonej w Ewidencji Gruntów i Budynków numerem (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie do lokalizacji w granicach nieruchomości obciążonej urządzeniami energetycznymi w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4kV, a ponadto na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń, zgodnie z ich przeznaczeniem; a ponadto z dniem 1 stycznia 2006 r. przez (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. służebności gruntowych o treści służebności przesyłu obciążających: 1. nieruchomość położoną w miejscowości D. gm. Ż. składającą się z działki gruntu oznaczonej w Ewidencji Gruntów i Budynków numerem (...), dla której prowadzona

jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie do lokalizacji w granicach nieruchomości obciążonej urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (trzon) oraz odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (odgałęzienie), a ponadto na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń, zgodnie z ich przeznaczeniem; a także 2. nieruchomość położoną w miejscowości D. gm. Ż. składającą się z działki gruntu oznaczonej w Ewidencji Gruntów i Budynków numerem (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie do lokalizacji w granicach nieruchomości obciążonej urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (trzon) oraz odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (odgałęzienie), a ponadto na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń, zgodnie z ich przeznaczeniem. Następnie w toku postępowania wnioskodawca sprecyzował żądanie wniosku, wnosząc o stwierdzenie nabycia przez (...) Spółka Akcyjna służebności przesyłu nabytej w drodze zasiedzenia z dniem 1 lutego 2009 r. na nieruchomościach objętych wnioskiem tj. na działce o numerze ewidencyjnym (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z trwałych i widocznych urządzeń technicznych energii elektrycznej w postaci linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV o nazwie eksploatacyjnej (...) służącej do przesyłu energii elektrycznej, wraz z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem przez pracowników przedsiębiorstwa energetycznego będącego każdymocnym właścicielem tych urządzeń oraz prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, a także na działce o numerze ewidencyjnym (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), polegającej na prawie korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z trwałych i widocznych urządzeń technicznych energii elektrycznej w postaci linii energetycznej średniego napięcia SN 15 kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (trzon) oraz linii energetycznej średniego napięcia SN 15kV o nazwie eksploatacyjnej (...) (odgałęzienie do S3-417) służącej do przesyłu energii elektrycznej, wraz z prawem korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem przez pracowników przedsiębiorstwa energetycznego będącego każdymocnym właścicielem tych urządzeń oraz prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem. Wnioskodawca wskazał, że modyfikacja wniosku jest konieczna po weryfikacji treści ksiąg wieczystych. Fakt, że nieruchomości będące przedmiotem postępowania były własnością Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, a tym samym nie jest możliwym, aby Skarb Państwa będąc jednocześnie właścicielem nieruchomości, w tym samym czasie rozpoczął i kontynuował zasiedzenie służebności na swoją rzecz. W ocenie wnioskodawcy najpóźniejszą datą, od której możliwym jest rozpoczęcie biegu zasiedzenia jest data 1 lutego 1989 r. Wnioskodawca wskazał, że poprzednik prawny wnioskodawcy przystąpił do korzystania z trwałych i widocznych urządzeń przesyłowych posadowionych na działce stanowiącej własność Skarbu Państwa w zakresie niezbędnym do ich eksploatacji, czyli objął posiadanie służebności gruntowej podobnej do służebności przesyłu z dniem 1 lutego 1989 r. w dobrej wierze i nieprzerwanie przez 20 lat służebność tę wykonywał mimo zmiany właścicieli obciążonego gruntu, którzy tolerowali fakt wykorzystywania ich nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji urządzeń przesyłowych. Skierowany do sądu przez uczestnika postępowania W. T. wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie mógł odnieść skutku z uwagi na wcześniejszy upływ okresu 20 lat niezbędnego do nabycia tej służebności w drodze zasiedzenia przez przedsiębiorcę przesyłowego.

/wniosek – k. 2-17, e-protokół rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, pismo procesowe wnioskodawcy z dnia 7 sierpnia 2018 r. – k. 233-238/

Starosta Powiatu (...) w imieniu uczestnika postępowania Skarbu Państwa wniósł o zwolnienie Starosty (...) od udziału w sprawie, zasądzenie na rzecz uczestnika postępowania Starosty (...) kosztów procesu, w tym kosztów

zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł, że nie jest właściwy jako statio fisci Skarbu Państwa. Wskazał, że przepisy art. 21 i art. 23 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nie będą miały zastosowania w niniejszym postępowaniu, bowiem po pierwsze dotyczą nieruchomości, której właścicielem nie jest Skarb Państwa, a więc nieruchomość ta nie wchodzi do zasobów Skarbu Państwa, po drugie zaś w/w ustawa dotyczy tylko gospodarowania nieruchomościami, nie obejmuje zaś gospodarowania wybudowanymi na nieruchomości słupami energetycznymi, gdyż Starosta nie prowadzi ewidencji takich urządzeń. Zgodnie ze wskazaniem Starosty Powiatu (...) podmiotem właściwym do reprezentowania Skarbu Państwa w niniejszej sprawie jest minister właściwy do spraw Skarbu Państwa, jego uprawnienia wynikają z art. 2 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. z 1996 r., Nr 106, poz. 493 ze zm.). Minister Skarbu Państwa na podstawie wskazanej ustawy wykonuje uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w stosunku do mienia pozostałego po likwidacji państwowej jednostki organizacyjnej lub przypadającego Skarbowi Państwa w wyniku likwidacji spółki z jego udziałem. Jak wynika ze stanu faktycznego przedstawionego przez wnioskodawcę (...) S. A. jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...). W wypadku ewentualnego stwierdzenia zasiedzenia przez sąd w przedmiotowej sprawie na rzecz Skarbu Państwa, to uprawnienie przysługiwałoby przekształconej państwowej jednostce organizacyjnej przedsiębiorstwu państwowemu Zakładowi (...), czyli Skarbowi Państwa, a to ze względu na fakt, iż przed 1989 r. (a przed tym okresem jak wskazuje wnioskodawca upływałby termin stwierdzenia zasiedzenia) obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej. Do tej daty obowiązywał art. 128 k.c. regulujący wskazaną wyżej zasadę, dlatego też udział ministra do spraw Skarbu Państwa jest konieczny i uzasadniony. Legitymacja procesowa określonego podmiotu wynika ze stosunku określonego przez prawo materialne, w niniejszym postępowaniu Starosta (...) nie jest związany prawnomaterialnie z przedmiotem procesu, wobec czego nie przysługuje mu legitymacja do uczestniczenia w niniejszym postępowaniu. Starosta Powiatu (...) wniosek o zasiedzenie służebności pozostawił do uznania sądu.

/pismo procesowe Starosty Powiatu (...) z dnia 7 marca 2016 r. – k. 73-75/

Minister Skarbu Państwa w imieniu uczestnika postępowania Skarbu Państwa nie kwestionował wniosku.

/pismo procesowe Ministra Skarbu Państwa z dnia 20 maja 2016 r. – k. 90/

Minister (...) w imieniu uczestnika postępowania Skarbu Państwa wniósł o zwolnienie Ministra (...) od udziału w sprawie oraz ustalenie, że właściwym organem reprezentującym Skarb Państwa jest starosta właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości oraz Minister (...) i Finansów, wniósł o stwierdzenie zasiedzenia służebności zgodnie z wnioskiem. Minister (...) wskazał, że nie jest organem państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, ani organem jednostki nadrzędnej nad jednostką, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, organ nadzoru właścicielskiego nad spółką to nie to samo co organ jednostki nadrzędnej. Zdaniem Ministra (...) to starosta właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości, jako organ posiadający kompetencje do gospodarowania zasobem nieruchomości Skarbu Państwa, jest tym statio fisci, z którego działaniem, jak i kompetencją, wiąże się dochodzone przez wnioskodawcę roszczenie.

/pismo procesowe Ministra (...) z dnia 24 stycznia 2017 r. – k. 128-129v, pismo procesowe Ministra (...) z dnia 16 maja 2017 r. – k. 175-175v, pismo procesowe Ministra (...) z dnia 16 kwietnia 2018 r. – k. 210-211/

Sąd na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. ustalił Ministra Skarbu Państwa obok Starosty Powiatu (...) jako właściwą jednostkę do reprezentowania uczestnika postępowania Skarbu Państwa. Następnie wobec likwidacji Ministerstwa Skarbu Państwa, sąd zwolnił od udziału w sprawie Ministra Skarbu Państwa i na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. ustalił Ministra (...) obok Starosty Powiatu (...) jako właściwą jednostkę do reprezentowania uczestnika postępowania Skarbu Państwa.

/postanowienia w przedmiocie ustalenia jednostki właściwej do reprezentacji uczestnika postępowania Skarbu Państwa – k. 82, 103/

Uczestnik postępowania W. T. wniósł o oddalenie wniosku.

/e-protokół rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, protokół rozprawy z dnia 26 października 2018 – k. 245-245v/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) województwo (...) obejmującej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). Nieruchomość tę nabył na skutek zniesienia współwłasności nieruchomości dokonanego przez Sąd Rejonowy w Kutnie postanowieniem wydanym dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie I Ns 513/05. Uprzednio w dniu 5 grudnia 1978 r. nieruchomość ta została nabyta od Skarbu Państwa przez rodziców W. J. i I. małżonków T.. Nieruchomość została przejęta przez Skarb Państwa w dniu 5 czerwca 1978 r., wcześniej stanowiła własność J. M..

/dowód: treść księgi wieczystej (...) – k. 26-30, dokumenty znajdujące się w aktach księgi wieczystej LD1K/00013114/8, dokumenty znajdujące się w aktach księgi wieczystej LD1K/00013039/8/

W. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) województwo (...) obejmującej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). Nieruchomość tę nabył na skutek zniesienia współwłasności nieruchomości dokonanego przez Sąd Rejonowy w Kutnie postanowieniem wydanym dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie I Ns 513/05. Uprzednio w dniu 16 lutego 1995 r. nieruchomość ta została nabyta od Skarbu Państwa przez rodziców W. J. i I. małżonków T.. Wcześniej nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.

/dowód: treść księgi wieczystej (...) – k. 31-35, dokumenty znajdujące się w aktach księgi wieczystej LD1K/00032447/0, dokumenty znajdujące się w aktach księgi wieczystej KW (...)/

W. T. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości D. gmina Ż. powiat (...) województwo (...) obejmującej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). Nieruchomość tę nabył od Skarbu Państwa w dniu 6 maja 2005 r. Nieruchomość została przejęta przez Skarb Państwa w dniu 5 czerwca 1978 r., wcześniej stanowiła własność J. M..

/dowód: treść księgi wieczystej (...) – k. 22-25, dokumenty znajdujące się w aktach księgi wieczystej LD1K/00013039/8/

Na nieruchomościach tych posadowione są urządzenia przesyłowe w postaci: odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV wspartej na osadzonym w gruncie słupie w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...); odcinka napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV oraz odcinków napowietrznych linii energetycznych średniego napięcia 15 kV wspartych na osadzonych w gruncie słupach w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...); odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonych w gruncie słupach w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...).

/dowód: przesłuchanie uczestnika postępowania W. T. – 00:30:58-00:41:04 e-protokołu rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, zeznania świadka J. P. – 00:07:53-00:29:03 e-protokołu rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, wydruk z elektronicznej ewidencji sieci elektroenergetycznych wchodzących w skład przedsiębiorstwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. – k. 21, pisemna opinia biegłego z zakresu energetyki – k. 139-147, pisemna opinia biegłego geodety R. J. wpisana do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 4 listopada 2016 r. za numerem P. (...).2016. (...) – k. 99-101/

Napowietrzna linia energetyczna niskiego napięcia 0,4 kV została wybudowana w 1966 roku, oddana do eksploatacji przez przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) protokołem odbioru technicznego z dnia 24 marca 1966 r. W dniu 31 grudnia 1975 r. w ramach przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) nastąpiło przekazanie eksploatacji tych urządzeń z Zakładu (...) do Zakładu (...). Po dokonanych odbiorze technicznym linia była i jest stale zasilana, nie dochodziło do zmiany przebiegu tej linii.

/dowód: zeznania świadka J. P. – 00:07:53-00:29:03 e-protokołu rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, protokół odbioru technicznego linii niskiego napięcia w miejscowości D. z dnia 24 marca 1966 r. – k. 36-37, wykaz przekazanych linii niskiego napięcia do Zakładu (...) według stanu na dzień 31.12.1975 r. – k. 38-40, plan linii niskiego napięcia – k. 60/

Napowietrzna linia energetyczna średniego napięcia 15 kV o nazwie eksploatacyjnej Ż.-O. została wybudowana w 1975 roku, oddana do eksploatacji przez przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...). W dniu 31 grudnia 1975 r. w ramach przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) nastąpiło przekazanie eksploatacji tych urządzeń z Zakładu (...) do Zakładu (...). Po dokonanych odbiorze technicznym linia była i jest stale zasilana, nie dochodziło do zmiany przebiegu tej linii.

/dowód: zeznania świadka J. P. – 00:07:53-00:29:03 e-protokołu rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86, wykaz przekazanych linii średniego napięcia według stanu na dzień 31.12.1975 r. – k. 41-43, wykaz przekazanych stacji transformatorowych – k. 44-45/

Przebieg tych linii nad nieruchomościami uczestnika postępowania nie ulegał zmianie, linie cały czas są wykorzystywane przez przedsiębiorstwo energetyczne, płynie nimi prąd. Zdarzało się, że na nieruchomość wchodził pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego, dokonywali napraw, konserwacji, niszczyli wtedy uprawy znajdujące się na działkach.

/dowód: przesłuchanie uczestnika postępowania W. T. – 00:30:58-00:41:04 e-protokołu rozprawy z dnia 16 maja 2016 r. – k. 83-86/

Do dnia 3 kwietnia 1989 r. właścicielem sieci elektroenergetycznej i stanowiących jej części składowe urządzeń energetycznych był Skarb Państwa, a znajdowały się one w zarządzie operacyjnym Zakładu (...) w P. wchodzącego w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W..

/bezsporne/

Zarządzeniem Ministra Przemysłu nr 15/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) w P. przedsiębiorstwo państwowe użyteczności publicznej pod nazwą Zakład (...), któremu przydzielono mienie stanowiące dotychczas bazę działalności Zakładu (...) w P. jako zakładu przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W.. Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) zostało wpisane do rejestru przedsiębiorców postanowieniem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 3 kwietnia 1989 r.

/dowód: zarządzenie Ministra Przemysłu nr 15/ORG/89 z dnia 16.01.1989 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) – k. 48-50v, postanowienie Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 3.04.1989 r. – k. 46-47/

Z dniem 5 grudnia 1990 r. na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) z mocy prawa przedsiębiorstwo państwowe nabyły własność budynków i urządzeń Skarbu Państwa, które do tej daty znajdowały się w ich zarządzie, nabycie własności obejmowało budynki i urządzenia znajdujące się na gruntach Skarbu Państwa wraz z częściami składowymi tych składników majątkowych.

/okoliczność powszechnie znana/

Decyzją Wojewody P. (...). (...) - 3/26/95-96 potwierdzono, że Zakład (...) z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r. nabył m.in. prawo użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa położonych w Ż. przy ulicy (...), a także prawo własności budynków, budowli i urządzeń znajdujących się na przedmiotowej nieruchomości, m. in. rozdzielni energetycznej 15 kV o numerze inwentarzowym (...) ((...) Ż.), do której przyłączone są urządzenia elektroenergetyczne zlokalizowane w granicach nieruchomości stanowiącej własność uczestnika postępowania.

/dowód: decyzja Wojewody P. (...). (...) - 3/26/95-96 – k. 58-59/

Z dniem 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. Nr 16, poz. 69 ze zm.) oraz ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 ze zm.) zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna. Spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępowała we wszystkie prawa i obowiązki tego przedsiębiorstwa.

/dowód: akt notarialny z dnia 12 lipca 1993 r. sporządzony przez Notariusza T. J. w Kancelarii Notarialnej w W. przy ul. (...) Rep. A Nr 2431/93 przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną – k. 51-57/

W wyniku połączenia spółek, między innymi Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., w trybie art. 494 § 1 kodeksu spółek handlowych z dniem 31 grudnia 2004 r. doszło do przeniesienia całego majątku łączonych spółek, w tym Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., na (...) Spółka Akcyjna, a po zmianie firmy (...) Spółka Akcyjna w G., która jako spółka przejmująca wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej.

/dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców KRS odnośnie (...) Spółka Akcyjna – k. 61-68, 119-127, 146-173, 187-190v/

W. T., ani jego poprzednicy, nie zawierali z (...) Spółka Akcyjna, ani z jej poprzednikami, żadnych porozumień odnośnie umożliwienia korzystania z nieruchomości, nie otrzymywał pieniędzy za korzystanie z nieruchomości.

/bezsporne/

W. T. w dniu 29 lipca 2015 r. złożył wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach stanowiących działki nr (...). Sprawa ta została zarejestrowana pod sygnaturą I Ns 614/15, postępowanie w sprawie zostało zawieszono do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w niniejszej sprawie.

/okoliczność znana sądowi z urzędu, protokół rozprawy z dnia 26 października 2018 r. – k. 245-245v/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci przywołanych dowodów z dokumentów, dowód z zeznań świadka, przesłuchania uczestnika postępowania, a także dowód z pisemnych opinii biegłych, wskazane dowody co do zasady zasługują na miano wiarygodnych i w odpowiedniej części stanowią podstawę poczynionych ustaleń faktycznych.

Należy zauważyć, że uczestnicy postępowania nie kwestionowali, że na wskazanych we wniosku nieruchomościach znajdują się opisane przez wnioskodawcę urządzenia elektroenergetyczne, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa wnioskodawcy jako operatora systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej. Okoliczności te w dostatecznym stopniu potwierdzają także zeznania świadka, przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty odnoszące się do linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV oraz linii energetycznej średniego napięcia 15 kV, a także dowód z pisemnej opinii biegłego z zakresu energetyki oraz biegłego geodety. W tym zakresie przeprowadzone dowody nie zawierają sprzeczności, pozwalają przyjąć, że opisane przez wnioskodawcę urządzenia elektroenergetyczne faktycznie znajdują się na nieruchomościach uczestnika postępowania, a ich stan od odbioru nie ulegał zmianie.

Należy zauważyć, że do akt zostały złożone dowody z dokumentów w postaci m. in. protokołu odbioru technicznego linii niskiego napięcia z dnia 24 marca 1966 r. oraz protokołów przekazanych do Zakładu (...) linii energetycznych

oraz stacji transformatorowych według stanu na dzień 31.12.1975 r. Okoliczności wynikające z treści protokołów potwierdził zeznający w sprawie świadek. Zgodnie ze wskazaniem biegłego z zakresu energetyki należy stwierdzić, że urządzenia energetyczne znajdujące się na nieruchomościach uczestnika postępowania są urządzeniami opisanymi we wniosku. To pozwala wnioskować, że urządzenia zlokalizowane na nieruchomościach uczestnika postępowania wchodziły w skład sieci elektroenergetycznej, stanowiącej składnik mienia przydzielonego następnie przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą Zakład (...).

Z treści Zarządzenia Nr 15/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. wynika, że przedsiębiorstwo państwowe użyteczności publicznej pod nazwą Zakład (...) powstało w wyniku podziału innego przedsiębiorstwa państwowego (...) w W., a nowo powstałemu przedsiębiorstwu państwowemu przydzielono składniki mienia powstałego z jego podziału, zgodnie z ustaleniami komisji powołanej w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. W sprawie nie przedłożono wypracowanych przez komisję ustaleń, ale skoro przedmiotem przekazania było mienie powstałe z podziału Centralnego O. Energetycznego w W., a nowe przedsiębiorstwo powstało na bazie Zakładu (...) w P., to Zakład (...) musiał przejąć mienie Zakładu (...), a w ramach tego także odcinki czynnych sieci energetycznych zlokalizowanych na nieruchomościach uczestnika postępowania.

Zakład (...) Spółka Akcyjna jako jednoosobowa spółka Skarbu Państwa powstał w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...), w trybie ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. nr 16, poz. 69). Z mocy art. 5 tej ustawy spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę Skarbu Państwa wstępowała we wszystkie prawa i obowiązki przekształcanego przedsiębiorstwa. Na tej podstawie uprawnione jest twierdzenie, że Zakład (...) Spółka Akcyjna przejął również posiadanie urządzeń przesyłowych na nieruchomościach uczestnika postępowania i mógł kontynuować posiadanie nieruchomości w zakresie służebności.

Przekształcenie przysługujących przedsiębiorstwom państwowym uprawnień do części mienia ogólnonarodowego pozostającego w ich zarządzie, w odniesieniu do gruntów w prawo użytkowania wieczystego, a co do znajdujących się na tych gruntach budynków, innych urządzeń i lokali w prawo własności, nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r. na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), natomiast w odniesieniu do innych składników majątkowych, również w prawo własności, dokonano się w dniu 7 stycznia 1991 r. na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6). Do uwłaszczenia państwowych osób prawnych w zakresie urządzeń przesyłowych, wchodzących stosownie do obowiązującego wówczas art. 49 k.c. w skład ich przedsiębiorstw i stanowiących zbiór rzeczy, a nie jedną rzecz złożoną, doszło na podstawie powołanego przepisu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. W następstwie uwłaszczenia państwowych osób prawnych następowało ich majątkowe usamodzielnienie (por. postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 510/15, OSP 2017/5/45).

W wyniku połączenia spółek, między innymi Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., w trybie art. 494 § 1 kodeksu spółek handlowych z dniem 31 grudnia 2004 r. doszło do przeniesienia całego majątku łączonych spółek, w tym Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., na (...) Spółka Akcyjna, a po zmianie firmy (...) Spółka Akcyjna w G., która jako spółka przejmująca wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej, przejęła także posiadanie urządzeń przesyłowych na nieruchomości uczestników postępowania i mogła kontynuować posiadanie nieruchomości w zakresie służebności.

Przy ocenie zgromadzonego materiału dowodowego należało także mieć na uwadze domniemania prawne związane z instytucją zasiedzenia: domniemanie samoistności posiadania (art. 339 k.c.), domniemanie ciągłości posiadania (art. 340 k.c.) wraz z fikcją ciągłości posiadania przywróconego (art. 345 k.c.) oraz domniemanie dobrej wiary (art. 7 k.c. w zw. z art. 172 § 1 in fine k.c.).

Należy zauważyć, że służebność jako ograniczone prawo rzeczowe obciąża w myśl art. 285 § 1 k.c. całą nieruchomość. Jednakże uprawnienia do korzystania z obciążonej rzeczy wynikające z tego prawa są ograniczone, w szczególności

przez zakres tej służebności i sposób jej wykonywania, o których mowa w art. 287 k.c. Jak podkreśla judykatura, formalizm prawa rzeczowego, ingerencja w konstytucyjnie chronione prawo własności, wymagają nie tylko legalnego wkroczenia osób trzecich w sferę prawnie chronioną, ale i wyznaczenia zakresu przedmiotowego oraz terytorialnego jego ograniczeń, wynikających z ustanowienia służebności przesyłu bądź służebności gruntowej o tożsamej treści (tak np. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2008 r., II CSK 627/07, niepubl., w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11, niepubl.).

Zakres służebności oznacza przestrzeń, w jakiej przedsiębiorca przesyłowy może się poruszać, realizując przysługującą mu służebność, zaś z drugiej strony właściciel nieruchomości obciążonej nie może w niej podejmować działań, które przedsiębiorcy przesyłowemu utrudniłyby lub uniemożliwiłyby wykonywanie służebności (tak np. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2015 r., V CSK 468/14, niepubl.).

Fakt, że służebność jako prawo rzeczowe obciąża całą nieruchomość jako jedną rzecz, nie oznacza, że uprawnienia będące jej treścią muszą i mogą być wykonywane na całej rzeczy, z reguły bowiem dotyczą one tylko jakiejś części obciążonej nieruchomości. Ta okoliczność jest istotna dla opisanie treści ustanowionej służebności, której rozmiar i wielkość są determinowane przez treść służebności, zakres ten oznaczają strony w umowie ustanawiającej ograniczone prawo rzeczowe lub sąd, jeśli prawo to ma swoje źródło w jego konstytutywnym orzeczeniu. Natomiast jeśli służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu powstała z mocy samego prawa w drodze zasiedzenia, przedsiębiorca nabywa ją w tych tylko granicach przestrzennych, w jakich w okresie biegu terminu zasiedzenia manifestował, że korzysta z cudzej nieruchomości przy wykorzystaniu trwałego i widocznego urządzenia w ramach potrzeby eksploatacji urządzeń, przy zapewnieniu możliwości prawidłowego korzystania z nich, ale także ich konserwacji, naprawy, modernizacji, usuwania awarii, wymiany elementów. Okoliczności te nie są tożsame z przesłankami decydującymi o wyznaczeniu strefy, w obrębie której trzeba liczyć się z istnieniem urządzenia w celu zapewnienia bezpiecznych warunków jego eksploatacji i funkcjonowania w jego otoczeniu (tak w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, OSNC 2016 nr 12, poz. 144).

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie wskazuje, w jakim pasie przedsiębiorstwo przesyłowe korzystało z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach uczestnika postępowania. Strony w tym przedmiocie nie sformułowały zgodnych oświadczeń, zatem o zakresie służebności powinien zdecydować istniejący stan faktyczny. Nie można tracić z pola widzenia, że służebność jako ograniczone prawo rzeczowe ingerujące we własność winna być określona w rozmiarach niezbędnych do korzystania z niej i nie powinna stanowić nadmiernego obciążenia dla nieruchomości obciążonej. Korzystanie to obejmowało jedynie fragment: napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV wspartej na osadzonym w gruncie słupie w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...); napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia 0,4 kV oraz odcinków napowietrznych linii energetycznych średniego napięcia 15 kV wspartych na osadzonych w gruncie słupach w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...); napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonych w gruncie słupach w granicach nieruchomości stanowiącej działkę nr (...).

Sporządzona w przedmiotowej sprawie przez biegłego geodetę opinia w dostateczny sposób wskazuje usytuowanie na nieruchomości słupów energetycznych, jak również przebieg napowietrznej linii energetycznej. Nie zachodziła zatem konieczność wskazania pasa gruntu, jaki miałyby zajmować służebność, czynienia ustaleń odnośnie szerokości tego pasa, także jeżeli chodzi o kwestie dojazdu. Służebność przesyłu, bądź też służebność gruntowa o treści tożsamej do służebności przesyłu, powinna podlegać oznaczeniu na mapie geodezyjnej stanowiącej podstawę dokonania wpisu w księdze wieczystej jedynie w zakresie oznaczenia na mapie faktycznej lokalizacji urządzeń (miejsca usytuowania urządzeń, kierunku linii), o których mowa w art. 49 k.c. Zakres wykonywania służebności przesyłu w części dotyczącej korzystania z nieruchomości obciążonej, w tym koniecznego wejścia czy wjazdu na nieruchomość, wyznacza regulacja przepisu art. 305¹ k.c. oraz stosowane odpowiednio przepisy art. 287 k.c. i art. 288 k.c. Korzystanie to ma mieć jedynie niezbędny zakres w celu wykonywania koniecznych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją urządzeń przesyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem.

Należy zauważyć, że nieruchomości objęte wnioskiem złożonym w niniejszej sprawie były przedmiotem własności państwowej: nieruchomość stanowiąca działkę (...) w okresie od 1946 r. do 16.02.1995 r., nieruchomość stanowiąca działkę (...) w okresie od 5.06.1978 r. do 5.12.1978 r., nieruchomość stanowiąca działkę (...) w okresie od 5.06.1978 r. do 5.06.2005 r. Zatem w chwili posadowienia na nieruchomości stanowiącej działkę (...) odcinka linii energetycznej średniego napięcia, eksploatowanej obecnie przez wnioskodawcę, nieruchomość ta była przedmiotem własności państwowej. Natomiast pozostałe nieruchomości nie były przedmiotem własności państwowej w chwili posadowienia na tych nieruchomościach linii energetycznych eksploatowanych obecnie przez wnioskodawcę.

Uczestniczące w sprawie podmioty występujące jako statio fisci Skarbu Państwa wniosły o zwolnienie od udziału w sprawie, wskazując, że nie są odpowiednimi jednostkami uprawnionymi do reprezentowania Skarbu Państwa w przedmiotowym postępowaniu.

Należy zauważyć, że poszukiwanie organu zobowiązanego do reprezentowania Skarbu Państwa w postępowaniu sądowym powinno odbywać się według wskazania wynikającego z art. 67 § 2 k.p.c.

Przepis art. 23 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 z późn. zm.) przewiduje, że zasobem nieruchomości Skarbu Państwa gospodarują starostowie wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, a w szczególności podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na nieruchomości, o zapłatę należności za korzystanie z nieruchomości, o roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, o stwierdzenie nabycia spadku, o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie. Przepis ten dotyczy zatem gospodarowania zasobem nieruchomości Skarbu Państwa, do którego zgodnie z art. 21 tej ustawy należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa. Tymczasem w przedmiotowej sprawie przedmiotem zasiedzenia była m. in. służebność obciążająca nieruchomość uczestnika na rzecz Skarbu Państwa, a zatem niewchodząca w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa. Ponadto, na podstawie art. 2 pkt 5) lit. b) ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. z 1996 r., Nr 106, poz. 493 ze zm.) to minister właściwy do spraw Skarbu Państwa wykonywał uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w stosunku do mienia pozostałego po likwidacji państwowej jednostki organizacyjnej lub przypadającego Skarbowi Państwa w wyniku likwidacji spółki z jego udziałem.

W przypadku stwierdzenia zasiedzenia w przedmiotowej sprawie na rzecz Skarbu Państwa, należałoby przyjąć, że wskazana służebność przysługiwałaby zlikwidowanej państwowej jednostki organizacyjnej. Dzieje się tak, jeżeli termin zasiedzenia upłynął przed wejściem w życie ustawy nowelizującej art. 128 k.c., to pomimo posiadania osobowości prawnej, właścicielem będzie Skarb Państwa, a nie państwowa osoba prawna. W tym stanie rzeczy, celem było ustalenie Ministra Skarbu Państwa, jako właściwego statio fisci.

Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa została uchylona z dniem 1 stycznia 2017 r. przez art. 133 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2260), Ministerstwo Skarbu Państwa uległo likwidacji, jednocześnie weszła w życie ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 2259). Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy organy administracji publicznej oraz inne podmioty uprawnione na podstawie przepisów odrębnych do reprezentowania Skarbu Państwa reprezentują Skarb Państwa zgodnie z ich właściwością i w zakresie określonym w przepisach odrębnych. Organy administracji publicznej oraz kierownicy jednostek, kierując się zasadami określonymi w art. 4, gospodarują nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa oraz mogą zbywać jego składniki, a w szczególności: podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na mieniu, o zapłatę należności za korzystanie z mienia, roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenie nabycia spadku, stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie.

Zgodnie z art. 7a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. Nr 141, poz. 943) do ministra właściwego do spraw energii należą w szczególności sprawy infrastruktury energetycznej.

Wypada zauważyć, że zgodnie z poglądami orzecznictwa, jeżeli w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji Skarb Państwa reprezentowany był tylko przez część jednostek organizacyjnych, z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, to pominięcie pozostałych jednostek nie może być podstawą do uznania nieważności postępowania z przyczyn wymienionych w art. 379 pkt 2 i 5 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14.04.1999 r., III CKN 1239/98, OSNC 1999 nr 11, poz. 191).

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowy wniosek zasługiwał na uwzględnienie.

Obecnie służebność przesyłu jest uregulowana w przepisach art. 305¹ – 305⁴ k.c. Wskazane przepisy zostały dodane dopiero w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2008, Nr 116, poz. 731), która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. Do tej daty w polskim prawie funkcjonowały tylko dwa rodzaje służebności: gruntowe i osobiste, a dopiero po tej dacie pojawiła się służebność przesyłu jako trzeci rodzaj służebności.

Na podstawie art. 305¹ k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Zgodnie z wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia tzw. służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu (por. np. uchwałę z 30.08.1991 r., III CZP 73/91, OSNC 1992/4/53; uchwałę z 10.01.2002 r., II CKN 639/99, LEX nr 53135; uchwałę z 17.01.2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142; uchwałę z 7.10.2008 r., III CZP 89/08, niepubl.).

Powoływanie się na służebność gruntową o treści służebności przesyłu przed 3 sierpnia 2008 r. znajduje zatem podstawy prawne i pozwala, w zmienionych stosunkach społeczno-gospodarczych i po transformacji ustrojowej mającej miejsce w 1989 r. godzić sprzeczne interesy właścicieli nieruchomości, na których znajdują się urządzenia przesyłowe oraz przedsiębiorstw przesyłowych (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 lutego 2015 r., II CSK 310/14, Legalis nr 1213112).

Zgodnie z konstytucyjną zasadą podziału władzy sądy są powołane do stosowania prawa stanowionego przez władzę ustawodawczą działając na podstawie Konstytucji oraz ustaw (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Wykształcona przez judykaturę konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała ze swej natury charakter interpretacyjny, a jej celem i rezultatem było ustalenie treści norm prawnych wyrażonych w przepisach o służebnościach gruntowych w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi.

Z perspektywy systemu prawa wprowadzenie przepisów art. 305¹ – 305⁴ k.c. oznaczało przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących unormowań i nie wiązało się z wprowadzeniem norm prawnych, odbiegających znacznie od dotychczas obowiązujących w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013 nr 12 poz. 139; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2013 r. II CSK 626/12, LEX nr 1341262).

Nie ma podstaw do przyjęcia, że interpretacja obowiązujących przed wprowadzeniem instytucji służebności przesyłu przepisów art. 285 k.c. i następnych była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający oraz by godziła w zasadę pewności prawa, zaufania między obywatelem a państwem i zasadę ochrony praw nabytych.

Należy zauważyć, że zasada zamkniętej listy ograniczonych praw rzeczowych nie oznacza, że w ramach jednego z nich, a konkretnie służebności gruntowej, istnieje zamknięty katalog form, rodzajów wykonywania tegoż prawa.

Stosownie do treści art. 285 § 1 k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władającej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władającej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władającej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Ustawodawca typizując elementy konieczne służebności gruntowej, pozostawił jednocześnie stronom stosunku prawnego dowolność w ukształtowaniu jej treści. W piśmiennictwie akcentuje się, że w przepisach kodeksu cywilnego nie sprecyzowano, na czym konkretnie ma polegać uprawnienie do korzystania z nieruchomości oraz na czym konkretnie ma polegać obowiązek powstrzymywania się właściciela tej nieruchomości od wykonywania przysługującego prawa. Istnieje zatem możliwość ustanawiania różnorodnych służebności gruntowych (tak: B. Burian w: Kodeks cywilny. Komentarz pod red. E. Gniewka, Warszawa 2006, s. 435).

Oprócz służebności drogi koniecznej (art. 145 k.c.) tj. jednej z postaci służebności gruntowych, o znamionach bardziej szczegółowo określonej w przepisie, ustawodawca nie wskazuje bliżej innych rodzajów służebności gruntowych, pozostawiając tę materię zdarzeniu prawnemu (czynności prawnej, orzeczeniu sądowemu), kreującemu in concreto daną służebność, co ma na celu takie umożliwienie ukształtowania jej treści, jakie tylko jest adekwatne z punktu widzenia społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa, warunków lokalnych, stosunków sąsiedzkich itp. Stąd też w praktyce występowały i występują najróżniejsze postaci służebności gruntowych, tak czynnych, jak i biernych, np. służebności przechodu, przejazdu, przegonu lub wypasu bydła, czerpania wody, pobierania ściółki, tzw. służebności widoku lub światła, ograniczenia wchodzenia przez właściciela na grunt sąsiedni w warunkach art. 149 k.c. Nie jest przy tym możliwe sformułowanie zamkniętego katalogu rodzajów służebności gruntowych, zważywszy na różnorodność stanów faktycznych i warunków, w jakich są ustanawiane.

Nie było zatem żadnych przeszkód normatywnych do powstania przed dniem 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej treściowo odpowiadającej istniejącej od tego dnia służebności przesyłu, jako że pozwalał na to przepis art. 285 § 1 k.c.

Przy wykładni art. 285 § 2 k.c. konieczne jest uwzględnianie charakteru służebności przesyłu oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa energetycznego, któremu służebność ma służyć, celu służebności polegającego na zwiększeniu użyteczności przedsiębiorstwa i specyfiki sieci przesyłowych. W skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodzi zarówno nieruchomości, jak i sieci oraz inne urządzenia przesyłowe. L. energetyczne i słupy stanowią elementy sieci, mają więc oczywisty funkcjonalny związek z pozostałymi urządzeniami tej samej sieci, posadowionymi na innych nieruchomościach, bez względu na ich wzajemne położenie. Konsekwentnie trzeba więc przyznać prymat przedmiotowemu związkowi z siecią przesyłową, zatem ze składnikami przedsiębiorstwa, a nie relacjom zachodzącym między poszczególnymi nieruchomościami, na których w danej chwili się one znajdowały.

Przyjmuje się, że w wyniku posiadania urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo państwowe, zarówno w imieniu Skarbu Państwa (przed dniem 1 lutego 1989 r.), jak i w imieniu własnym po tej dacie, może dojść do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i służebności przesyłu w rozumieniu art. 305¹ k.c., w zależności od tego, kiedy upłynął okres posiadania niezbędny do zasiedzenia tego prawa. Niewątpliwie zbliżony charakter tych praw uzasadnia bowiem przyjęcie, że posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i posiadanie służebności, może łącznie prowadzić do nabycia tego ostatniego przez zasiedzenie. W istocie bowiem, sytuacja faktyczna posiadacza w przypadku realizacji obu tych uprawnień jest identyczna i polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., III CZP 18/13, OSNC 2013, Nr 12, poz. 139; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, LEX Nr 1096048; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 r., III CZP 93/11; LEX Nr

1136115; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, LEX Nr 181257; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, LEX Nr 496363; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 108/10, LEX Nr 688690; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 64).

Należy zatem w pełni podzielić dominujące w orzecznictwie poglądy dopuszczające nabycie w/w praw przez zasiedzenie, jak również doliczanie okresu posiadania realizowanego na rzecz Skarbu Państwa do okresu posiadania realizowanego na własną rzecz przez przedsiębiorstwa państwowe i ich następców prawnych.

Możliwość doliczenia, na podstawie art. 176 § 1 k.c., okresu samoistnego posiadania urzędzeń przesyłowych przez Skarb Państwa do okresu posiadania ich przez poprzednika wnioskodawcy znajduje potwierdzenie w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006 nr 5), zgodnie z którym osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

W niniejszej sprawie do przeniesienia posiadania na rzecz poprzednika wnioskodawcy doszło podczas biegu zasiedzenia służebności linii przesyłowych, a więc przed datą zniesienia zasady jednolitej własności państwowej, posiadaczem przedmiotowej służebności był Skarb Państwa, zaś po tej dacie nastąpiło przeniesienie posiadania tej służebności na rzecz Zakładu (...) - poprzednika prawnego wnioskodawcy, poprzez wydanie dokumentu w postaci decyzji Wojewody P. (...) (...) - 3/26/95-96. Z decyzji tej wynika, że Zakład (...) z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r. nabył własność m. in. rozdzielni energetycznej (...) Ż., do której przyłączone są urządzenia elektroenergetyczne zlokalizowane w granicach nieruchomości stanowiących własność uczestnika postępowania.

Z kolei dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe (przedsiębiorstwa państwowe) i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotny jest bowiem łączny okres posiadania przez te podmioty wystarczający do stwierdzenia zasiedzenia przez Skarb Państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CSK 38/09, niepubl.).

Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie do przeniesienia posiadania może dojść w każdy ze sposobów wskazanych w art. 348-351 k.c. (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 10 listopada 1999 r., I CKN 201/98, OSN C 2000, nr 5, poz. 93, wyrok Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2000 r., III CKN 859/99, wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2004 r., III CK 382/03). Stosownie do art. 348 k.c. przeniesienie posiadania następuje przez wydanie rzeczy. Wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą, jak również wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą, jest jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy. Przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego albo na dzierżyciela może też nastąpić na mocy samej umowy między stronami (art. 351 k.c.). Państwowa osoba prawna, która do dnia 5 grudnia 1990 r. wykonywała zarząd operatywny mieniem państwowym i z tym dniem, już jako posiadacz nieruchomości, została uwłaszczone, może wykazać przejście posiadania nieruchomości ze Skarbu Państwa na nią samą decyzją wydaną na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07, Legalis nr 167572, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13, OSP 2015 nr 2, poz. 17, str. 240).

Służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu stanowi specyficzną służebność gruntową, nabywaną przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia, jako prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa.

Służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu odpowiadała w zakresie funkcji i treści wykreowanej dopiero w 2008 roku służebności przesyłu. Owa służebność nie była jednak służebnością przesyłu, a odrębną od niej konstrukcją prawną. Oba wymienione prawa posiadają wprawdzie analogiczną treść i pełnią te

same funkcje, jednakże posiadają różne konstrukcje i podstawy prawne: służebność gruntowa odpowiadająca treścią służebności przesyłu – art. 145 k.c. i art. 292 k.c., zaś służebność przesyłu – art. 305¹ - 305⁴ k.c. Z tego też względu nie mogą być utożsamiane.

Do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych (art. 305⁴ k.c.). Z tych względów w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy dotyczące zasiedzenia służebności gruntowej (art. 292 k.c.) i odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Przedmiotem żądania wniosku było stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności o treści służebności przesyłu oraz służebności przesyłu.

Należy zauważyć, że przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu zasiedzenia oraz istnienie trwałego i widocznego urządzenia. Zgodnie bowiem z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio.

Należy także zauważyć, że kwestia zgodności konstytucyjnej przepisu art. 292 k.c. była przedmiotem oceny dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny, który wyrokiem z dnia 25 maja 1999 r., SK 9/98, OTK 1999 nr 4, poz. 78, stwierdził, że art. 292 k.c. jest zgodny z art. 64 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przesłanką nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie jest, tak jak w wypadku nabycia przez zasiedzenie własności rzeczy, jej posiadanie. Jednak dla służebności ustawodawca unormował w sposób szczególny tę przesłankę stanowiąc w art. 352 § 1 k.c., że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności.

Niewątpliwie inaczej należy postrzegać posiadanie prowadzące do zasiedzenia własności nieruchomości, a inaczej posiadanie prowadzące do zasiedzenia służebności. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma bowiem inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenia własności. Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4.10.2006 r., II CSK 119/06, MoP 2006 nr 11, str. (...)), wielokrotnie bowiem aktywność przedsiębiorstwa przesyłowego w zakresie konserwacji urządzeń energetycznych i ich naprawy bywa znikoma, podejmowana jedynie w razie zaistniałej potrzeby.

Zawarte w zdaniu drugim art. 292 k.c. odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie obejmuje tylko kwestie nieuregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu i pozwala na stosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej przepisów o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 w zw. z art. 336 k.c.). O fakcie posiadania służebności świadczy już zaś samo wzniesienie urządzeń energetycznych, które po włączeniu do sieci, stanowią składnik przedsiębiorstwa przesyłowego.

Służebność gruntowa jest jedynym ograniczonym prawem rzeczowym, które może powstać ex lege w wyniku zasiedzenia, na zasadach określonych w art. 292 k.c. Nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie następuje na rzecz jej posiadacza, czyli tego kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności (art. 352 k.c.). Możliwe jest zatem nabycie przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r. służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej nie na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, bo tej w ogólne nie należy identyfikować, ale bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa (do 31.01.1989 r.) albo przedsiębiorcy przesyłowego (od 1.02.1989 r.), natomiast po dniu 3 sierpnia 2008 r. możliwe jest nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu.

Władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, w tym uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Korzystanie z cudzej nieruchomości przez przedsiębiorstwa państwowe, winno być oceniane na podstawie przepisów prawa cywilnego, w tym art. 336-352 k.c.

Przepisy te miały zastosowanie do wszystkich podmiotów z takim ograniczeniem, że do wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) nowelizującej przepis art. 128 k.c., przedsiębiorstwa państwowe nie mogły być podmiotami praw rzeczowych, lecz wykonywały je w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.

Przed 1 lutego 1989 r., jeżeli przedsiębiorstwo państwowe spełniało przesłanki wymagane do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie to własność nieruchomości nabywał Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe, nie mogło ono bowiem praw do zarządzenia mienia państwowego przeciwstawić Skarbowi Państwa. Dopiero znówelizowanie art. 128 k.c. umożliwiło państwowym osobom prawnym nabywanie własności nieruchomości i ograniczonych praw rzeczowych nie do zasobu Skarbu Państwa, lecz do własnego majątku. Tym samym, jeśli nawet przedsiębiorstwo państwowe, jako osoba prawna wykonywało przed 1 lutego 1989 r. na cudzej nieruchomości akty władania świadczące o posiadaniu nieruchomości w zakresie treści służebności to podmiotem, na rzecz którego akty te należało zaliczyć ze skutkiem w postaci nabycia służebności był Skarb Państwa. Przedsiębiorstwo państwowe mogło nabyć służebność do swego majątku zatem dopiero po dniu 1 lutego 1989 r.

Należy zauważyć, że w sytuacji, gdy w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej zarówno właścicielem, jak i posiadaczem samoistnym gruntu pozostającego w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, na którym posadowiono urządzenia elektroenergetyczne, jak i właścicielem oraz posiadaczem samoistnym tych urządzeń było państwo, nie było potrzeby, a nawet możliwości przyznania przedsiębiorstwu przesyłowemu odrębnego uprawnienia do korzystania w odpowiednim zakresie z gruntu znajdującego się w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, na którym zainstalowano urządzenia elektroenergetyczne. W tym okresie wyłączone było zatem zasiedzenie przez państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, niepubl.; z 3 lutego 2010 r., II CSK 465/09, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego: z 21 maja 2015 r., IV CSK 514/14, niepubl.). W orzecznictwie dopuszczono możliwość zasiedzenia takiej służebności wtedy, gdy doszło do „rozejścia się” praw właścicielskich Skarbu Państwa do nieruchomości oraz posadowionych na niej urządzeń przesyłowych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 czerwca 2009 r., I CSK 495/08, niepubl.; z 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, niepubl.; z 4 czerwca 2014 r., II CSK 520/13, niepubl.; z 16 grudnia 2015 r., IV CSK 132/15, niepubl., z 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, OSNC 2015, nr 6, poz. 72 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2007 r., III CZP 23/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 450). U podstaw tego zapatrywania leży założenie, że zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu może wchodzić w rachubę wtedy, gdy podmiot, do którego przynależą urządzenia przesyłowe, nie dysponuje tytułem prawnym do korzystania w odpowiednim zakresie z nieruchomości obciążonej tymi urządzeniami; istnienie takiego tytułu wyklucza stwierdzenie zasiedzenia tego rodzaju służebności, a także jej ustanowienie.

Zniesienie z dniem 1 lutego 1989 r. konstrukcji jednolitej własności państwowej nie oznaczało automatycznego przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym uprawnień do części mienia ogólnonarodowego pozostającego w ich zarządzie we własne prawa. Takie przekształcenie zarządu w prawo wieczystego użytkowania gruntu, a w odniesieniu do znajdujących się na tych gruntach budynków, innych urządzeń i lokali w prawo własności nastąpiło dopiero z dniem 5 grudnia 1990 r. na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 664 z późn. zm.), natomiast w odniesieniu do innych składników majątkowych przekształcenie w prawo własności dokonało się dopiero z dniem 7 stycznia 1991 r. na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6).

Wypada jednak zauważyć, że nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe - na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) - własności urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach należących do Skarbu Państwa nie spowodowało uzyskania przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającej te nieruchomości (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, Biul.SN 2018/6/6).

Na nieruchomościach należących obecnie do uczestnika postępowania przedmiotowe urządzenia elektroenergetyczne funkcjonują w niezmiennym kształcie, co do linii niskiego napięcia od 24 marca 1966 r., co do linii średniego napięcia od 31 grudnia 1975 r., w sposób nieprzerwany były użytkowane przez przedsiębiorstwo państwowe oraz poprzednika prawnego wnioskodawcy, od którego wnioskodawca w tej sprawie wywodzi swoje uprawnienia. W konsekwencji od tego momentu należy liczyć termin posiadania wskazanych urządzeń przesyłowych niezbędny do nabycia stosownej służebności tych urządzeń przesyłowych. Jednakże dniem, od którego należałoby liczyć termin zasiedzenia odnośnie nieruchomości objętych żądaniem wniosku, które w chwili posadowienia na nich przez przedsiębiorstwo państwowe linii energetycznej eksploatowanej obecnie przez wnioskodawcę stanowiły własność państwa, bądź stanowiły własność państwa w chwili uwłaszczenia państwowych osób prawnych (działki nr (...)), powinien być dopiero dzień 5 grudnia 1990 r., w którym stosownie do art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), nastąpiło uwłaszczenie państwowych osób prawnych.

W ocenie sądu nie budzi wątpliwości, że opisane urządzenia elektroenergetyczne przebiegające przez nieruchomość gruntową stanowią trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. Pojęcie urządzenia w rozumieniu tego przepisu oznacza bowiem wynik celowego działania, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy mechanizmów, wymagających do swego powstania pracy ludzkiej. Zważywszy zaś, że napowietrzna linia niskiego napięcia wsparta na słupach przebiega nad wskazanymi we wniosku nieruchomościami stanowiącymi działki (...) od 1966 r., zaś linia średniego napięcia wsparta na słupach, od połowy lat siedemdziesiątych XX wieku, jest zatem urządzeniem widocznym i trwałym.

Rozważając natomiast drugą przesłankę zasiedzenia służebności, czyli upływ czasu, należy wskazać, że zastosowanie w sprawie znajdzie art. 172 k.c., co oznacza, że w celu zasiedzenia konieczne jest nieprzerwane posiadanie w dobrej wierze 20 lat, zaś w złej wierze 30 lat.

W kodeksie cywilnym dla zasiedzenia nieruchomości obowiązywał termin 10 lat w dobrej wierze, a 20 lat w złej wierze. Z dniem 1 października 1990 r. terminy te zostały przedłużone odpowiednio do 20 i 30 lat. Jedynie do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, tj. przed dniem 1.10.1990 r., mają zastosowanie okresy posiadania przewidziane w art. 172 w brzmieniu obowiązującym przed tą datą, czyli 10 i 20 lat.

W badanym okresie obowiązywały przepisy ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 ze zm.), które przewidywały dwa sposoby ograniczenia prawa własności na rzecz Państwa, a mianowicie: mogła to być umowa z właścicielem, na podstawie której ustanawiał on określoną służebność, ewentualnie mogło być to wywłaszczenie, które z kolei przybierało formę decyzji administracyjnej.

W realiach niniejszej sprawy poza sporem pozostaje, że nie zawarto żadnej umowy z ówczesnymi właścicielami nieruchomości. Stwierdzenie to nie obejmuje nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), która w chwili posadowienia urządzeń przesyłowych stanowiła własność Skarbu Państwa. Wnioskodawca nie przedstawił też decyzji wydanej w trybie art. 35 w/w ustawy, a zatem korzystanie z linii energetycznych przebiegających nad wskazanymi nieruchomościami, które w chwili posadowienia urządzeń przesyłowych nie stanowiły własności Skarbu Państwa, odbywało się bez tytułu prawnego.

Rozstrzygając czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w złej wierze należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności; domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, Biul. SN 2016 nr 12).

Należy zauważyć, że zła wiara zachodzi wtedy, gdy określony podmiot wie o nieistnieniu określonego prawa, stosunku prawnego lub sytuacji prawnej, jednakże należy uznać, że wiedziałby, gdyby w konkretnych okolicznościach postępował rozsądnie, z należytą starannością i zgodnie z zasadami współżycia społecznego. O tym zaś, czy nieruchomości posiada się w złej, czy też w dobrej wierze, decyduje stan świadomości w momencie obejmowania nieruchomości.

Jednocześnie należy zauważyć, że poprzednik prawny wnioskodawcy, obejmując z dniem 1 października 1990 r. w posiadanie nieruchomości Skarbu Państwa w zakresie odpowiadającym służebności zbliżonej do służebności przesyłu, nie miał podstaw do przypuszczeń, że korzystając w takim zakresie z nieruchomości narusza prawa właściciela gruntu. Nie można również przyjąć, że dopuścił się niedbalstwa przez niedołożenie należytej staranności w ustalaniu swojego statusu prawnego w zakresie korzystania z urządzeń. To zaś daje podstawy do przyjęcia, że objęcie w posiadanie nieruchomości w zakresie służebności odpowiadające służebności przesyłu nastąpiło w dobrej wierze (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z 8 stycznia 2009 r., I CSK 265/08, niepubl., z 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, niepubl., z 14 listopada 2012 r., II CSK 120/12, niepubl., z 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13, niepubl., z 4 czerwca 2014 r., II CSK 520/13, niepubl., z 4 lipca 2014 r., II CSK 551/13, OSNC 2015/6/72).

Okoliczność, że poprzednik prawny wnioskodawcy przy obejmowaniu w posiadanie nieruchomości Skarbu Państwa w zakresie odpowiadającym służebności zbliżonej do służebności przesyłu, nie dysponował tytułem cywilnoprawnym lub administracyjnym uprawniającym go do korzystania w takim zakresie z nieruchomości, nie przesądza w tych okolicznościach o jego złej wierze. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 14 listopada 2013 r., II CNP 15/13, niepubl., brak umowy cywilnoprawnej lub decyzji administracyjnej uprawniającej posiadacza do korzystania z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności zbliżonej do służebności przesyłu nie wyklucza przyjęcia jego dobrej wiary. W czasie obowiązywania zasady jedności własności państwowej na gruncie art. 128 k.c. nie było konieczne wydanie decyzji administracyjnej lub zawarcie umowy cywilnoprawnej upoważniającej przedsiębiorstwo państwowe do korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa w zakresie odpowiadającym służebności podobnej do służebności przesyłu w celu konserwacji urządzeń posadowionych na nieruchomości przez to przedsiębiorstwo. Nawet zniesienie tej zasady w 1990 r. i rozpoczęcie komercjalizacji czy prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych nie mogło prowadzić do powszechnego nadawania przez organy administracji państwowej tytułów prawnych byłym przedsiębiorstwom państwowym do korzystania z nieruchomości państwowych, czy też zawierania odpowiednich umów, skoro prywatyzacja i komunalizacja odbywała się na określonych zasadach, nie wymagających takich aktów, a Skarb Państwa nie sprzeciwiał się korzystaniu przez byłe przedsiębiorstwa państwowe z jego nieruchomości w dotychczasowym zakresie odpowiadającym służebności zbliżonej do służebności przesyłu.

Wypada jednocześnie zauważyć, że gdyby przedsiębiorstwo w takiej sytuacji dysponowało decyzją administracyjną lub umową z właścicielem zezwalającą na korzystanie z gruntu w tym zakresie, nie powstałaby w ogóle możliwość zasiedzenia służebności. Jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68, decyzja taka stanowi tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, wobec czego posiadanie nieruchomości w zakresie określonym w decyzji nie prowadzi do zasiedzenia. Natomiast zawarcie przez posiadacza z właścicielem umowy o korzystaniu z nieruchomości sprawia, że posiadacz przestaje być posiadaczem samoistnym w znaczeniu przyjętym dla określenia posiadacza służebności przesyłu.

W niniejszej sprawie odnośnie posiadania urządzeń przesyłowych na nieruchomości, która w chwili posadowienia tych urządzeń nie stanowiła własności Skarbu Państwa (działka nr (...)), należało przyjąć złą wiarę, gdyż nie zostało wykazane, że posadowienie przedmiotowych urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej, a fakt ten jest miarodajny dla oceny, że objęcie w posiadania nastąpiło bez podstawy prawnej, a zatem w złej wierze. Wnioskodawca nie wykazał, że objęcie w posiadanie tej nieruchomości, na której posadowiono linie napowietrzne nastąpiło w trybie wydania decyzji lokalizacyjnej i zarządzenia o powszechnej elektryfikacji wydanych w trybie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi, którą doręczono ówczesnym właścicielom lub decyzji wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. 1974 r., nr 10, poz. 64) albo na podstawie jego odpowiedników w kolejnych ustawach (przepis

art. 70 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r., nr 30, poz. 127 z późn. zm) oraz przepis art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r., nr 102, poz. 651 z późn. zm.).

W konsekwencji należało przyjąć występowanie złej wiary. Termin zasiadywania służebności linii niskiego napięcia można liczyć od 24 marca 1966 r., kiedy ta linia przebiegająca m. in. nad nieruchomością stanowiącą obecnie własność uczestnika postępowania, została oddana do użytku w takim kształcie, w jakim funkcjonuje do dnia dzisiejszego, co oznacza, że nabycie służebności mogło nastąpić dopiero z upływem 20 lat, czyli z dniem 25 marca 1986 r. na rzecz Skarbu Państwa.

Natomiast termin zasiadywania służebności linii średniego napięcia można liczyć od końca 1975 r., kiedy ta linia przebiegająca m. in. nad nieruchomością stanowiącą obecnie własność uczestnika postępowania, została oddana do eksploatacji przez Zakład (...), co oznacza, że nabycie służebności mogło nastąpić dopiero z upływem 30 lat, czyli najwcześniej z dniem 1 stycznia 2006 r. na rzecz wnioskodawcy.

Natomiast odnośnie nieruchomości, które w chwili posadowienia na nich przez przedsiębiorstwo państwowe linii energetycznej eksploatowanej obecnie przez wnioskodawcę stanowiły własność państwa, bądź stały się następnie własnością państwa (działki nr (...)), wyłączone było w tym okresie zasiedzenie przez państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Możliwość taka zaistniała dopiero wówczas, gdy doszło do „rozejścia się” praw właścicielskich Skarbu Państwa do nieruchomości oraz posadowionych na niej urządzeń przesyłowych. Bieg terminu zasiedzenia służebności może być zatem liczony dopiero od dnia 5 grudnia 1990 r. Odnośnie tych nieruchomości należało przyjąć występowanie przesłanek dobrej wiary, co oznacza, że nabycie służebności mogło nastąpić dopiero z upływem 20 lat, czyli z dniem 6 grudnia 2010 r. na rzecz wnioskodawcy.

Wypada zauważyć, że uczestnik postępowania w dniu 29 lipca 2015 r. złożył wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach stanowiących działki nr (...). Nastąpiło więc to po upływie wskazanych terminów posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności, nie mogło zatem skutkować przerwaniem biegu terminu posiadania wymaganego do nabycia w drodze zasiedzenia służebności.

W wyniku połączenia spółek, między innymi Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., w trybie art. 494 § 1 kodeksu spółek handlowych z dniem 31 grudnia 2004 r. doszło do przeniesienia całego majątku łączonych spółek, w tym Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w P., na (...) Spółka Akcyjna, a po zmianie firmy (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. W konsekwencji nabycie służebności w drodze zasiedzenia nastąpiło na rzecz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. Należy zauważyć, że stwierdzenie nabycia własności/służebności następuje zawsze na rzecz osoby będącej posiadaczem w chwili upływu terminu zasiedzenia.

Stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości może nastąpić tylko na rzecz osoby wskazanej przez wnioskodawcę lub innego uczestnika postępowania (zob. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2015 r., III CZP 112/14, Biul.SN 2015/6/5, M.Prawn. 2015/13/675). Wnioskodawca właściwie wskazał podmioty, które mogły nabyć służebność przez zasiedzenie.

Zasiedzenie jest sposobem nabycia własności lub odpowiednio służebności, który nie zobowiązuje osoby nabywającej ją w ten sposób do dania jakiegokolwiek ekwiwalentu.

Wnioskodawca na skutek przekształceń własnościowych dotyczących przedsiębiorstw państwowych, stał się uprawniony do korzystania ze służebności, jako ograniczonego prawa rzeczowego. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 1993 r., nr 16, poz. 69), spółka powstała w wyniku przekształcenia wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconych przedsiębiorstw państwowych. W myśl art. 1 ust. 1 ww. ustawa znajdowała zastosowanie m. in. odnośnie do przedsiębiorstw państwowych, których działalność związana była z wytwarzaniem, zbytem i przesyłem energii elektrycznej, przy czym, zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy przekształcenie następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji

przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1990 r., nr 51, poz. 298). Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych stanowił natomiast, że spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa.

Nie można również nie zaznaczyć, że w przypadku sukcesji uniwersalnej częściowej, a taka była następstwem prywatyzacji przedsiębiorstw energetycznych, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe przeszły na nowe podmioty, choćby nie były wskazane w czynności (akcie administracyjnym) jako składniki byłego przedsiębiorstwa, także jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30.01.2014 r., IV CSK 252/13, OSNC 2014/11/117). W rezultacie kolejnych przekształceń i zmian własnościowych, aktualnym uprawnionym do korzystania z ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest służebność gruntowa o treści przesyłu, jest wnioskodawca.

Wobec faktu, że przesył energii był dokonywany za pośrednictwem wskazanych linii cały czas, poprzednicy wnioskodawcy faktycznie dysponowali tymi urządzeniami elektroenergetycznymi, które poprzez włączenie do sieci elektroenergetycznej stały się częścią składową przedsiębiorstwa przesyłowego. Przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty pozwalają wywieść nie tylko następstwo prawne po poprzednikach prawnych, korzystających z urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości uczestnika postępowania, ale i przyjąć, że doszło do przeniesienia na rzecz wnioskodawcy ograniczonego prawa rzeczowego.

Treść i zakres nabytej w wyniku zasiedzenia służebności gruntowej o treści przesyłu określa treść służebności zdefiniowana w art. 305¹ k.c., zgodnie z którym treścią tej służebności jest korzystanie przez przedsiębiorcę z cudzej nieruchomości (nieruchomości obciążonej), w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych (art. 305¹ k.c. in fine).

Podstawowym uprawnieniem niezbędnym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń jest prawo do ich lokalizacji w granicach nieruchomości obciążonej. Zakres lokalizacji oraz przebieg urządzeń przesyłowych został wskazany na sporządzonej w niniejszej sprawie mapie geodezyjnej stanowiącej podstawę dokonania wpisu w księdze wieczystej. Uprawnieniami pochodnymi i nierozzerwalnie związanymi z lokalizacją urządzeń w granicach nieruchomości obciążonej są uprawnienia polegające na prawie dostępu do tych urządzeń w celu wykonywania czynności niezbędnych do ich eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, w zakresie koniecznych do ich bezpiecznej i zgodnej z przepisami eksploatacji.

Zakres służebności powinien wynikać z ogółu okoliczności sprawy, a więc także być oznaczony przy uwzględnieniu okoliczności potencjalnych, które mogą się wydarzyć w przyszłości, nie zaś tylko przy uwzględnieniu faktycznie wykonywanych dotąd czynności. Tak więc służebność nabyta w drodze zasiedzenia winna objąć prawo do pełnego korzystania z urządzeń przesyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem, w tym więc nie tylko do przesyłu energii elektrycznej, dokonywania oględzin i przeglądów, ale także do dokonywania konserwacji, modernizacji i remontów, usuwania awarii, wymiany urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, a co za tym idzie do prawa wstępu na obciążoną nieruchomość.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

Należy zauważyć, że w sprawie o ustanowienie służebności drogi koniecznej, czy też służebności gruntowej o treści służebności przesyłu lub służebności przesyłu, ze względu na to, że zainteresowani nie mają wspólnych interesów, nie stosuje się w zasadzie art. 520 § 1 k.p.c. W przedmiotowej sprawie ewidentnie interesy zainteresowanych były sprzeczne, właściciel nieruchomości wniósł o oddalenie wniosku. Zatem w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zaistniały podstawy do zastosowania regulacji art. 520 § 2 k.p.c. Jednakże wnioskodawca nie sformułował żądania zasądzenia na jego rzecz kosztów niniejszego postępowania.

Należało zatem zastosować ogólną regułę rozliczenia kosztów postępowania nieprocesowego wyrażoną w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Dotyczy

to w szczególności poniesionych przez wnioskodawcę wydatków związanych z opiniami biegłych, gdyż jedynie w interesie wnioskodawcy było podjęcie stosownej inicjatywy dowodowej celem wykazania występowania okoliczności faktycznych uzasadniających zgłoszone żądanie zasiedzenia służebności.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd postanowił jak w punkcie 5. orzeczenia.